

RAKVERE WALDORFKOOLI

LASTEAE

ÕPPEKAVA

Rakvere 2019

SISUKORD

1.	ÕPPEKAVA ÜLDOSA	5
1.1.	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED.....	5
1.1.1.	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID	5
1.1.2.	ÕPPE-JA KASVATUSTÖÖ LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED	6
1.2.	ÕPIKÄSITUS	7
2.	ÕPPE-JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS.....	8
2.1.	ÕPPEAASTA	8
2.2.	RÜHMA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KAVANDAMINE.....	9
2.2.1.	AASTARÜTM.....	9
2.2.2.	NÄDALARÜTM	15
2.2.3.	PÄEVARÜTM.....	16
2.3.	ERIVAJADUSTEGA LAPS.....	17
2.4.	EESTI KEELE KUI TEISE KEELE ÕPE	17
2.5.	KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA	17
2.6.	RÜHMADEVAHELINE KOOSTÖÖ	18
2.7.	KOOLITUS.....	18
3.	6 -7-AASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED	18
3.1.	MÄNGUOSKUSED	18
3.2.	TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED	19
3.3.	SOTSIAALSED OSKUSED	20
3.4.	ENESEKOHASED OSKUSED.....	20
4.	VALDKONDADE ÕPPE - KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA SISU NING 6-7 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED.....	21
4.1.	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU JA LÕIMIVAD TEGEVUSED	21
4.2.	VALDKOND MINA JA KESKKOND	21
4.2.1.	ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE ÜLDEESMÄRKIDEKS ON, ET LAPS:	21
4.2.2.	VALDKONNA SISU:	22
4.2.3.	NÕUDED PEDAGOOGILE:	23
4.2.4.	ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 6-7-AASTANE LAPS:.....	23
4.2.	VALDKOND KEEL JA KÕNE	24
4.2.1.	ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGIKS ON, ET LAPS:.....	24
4.2.2.	VALDKONNA SISU:	24
4.2.3.	NÕUDED PEDAGOOGILE:	24

4.2.4.	ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 6-7-AASTANE LAPS:.....	26
4.3.	VALDKOND EESTI KEEL KUI TEINE KEEL	26
4.3.1.	ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGIKS ON, ET LAPS:.....	26
4.3.2.	VALDKONNA EESTI KEEL KUI TEINE KEEL SISU:.....	26
4.3.3.	NÕUDED PEDAGOOGILE:	26
4.3.4.	ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 6-7-AASTANE LAPS:.....	27
4.4.	VALDKOND MATEMAATIKA.....	27
4.4.1.	ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGIKS ON, ET LAPS:.....	27
4.4.2.	VALDKONNA SISU:	28
4.4.3.	NÕUDED PEDAGOOGILE:	28
4.4.4.	ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 6-7-AASTANE LAPS:.....	29
4.5.	VALDKOND KUNST.....	29
4.5.1.	ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGIKS ON, ET LAPS:.....	29
4.5.2.	VALDKONNA SISU:	30
4.5.3.	NÕUDED PEDAGOOGILE:	30
4.5.4.	ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 6-7-AASTANE LAPS:.....	31
4.6.	VALDKOND MUUSIKA	31
4.6.1.	ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGIKS ON, ET LAPS:.....	31
4.6.2.	VALDKONNA SISU:	32
4.6.3.	NÕUDED PEDAGOOGILE:	32
4.6.4.	ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 6-7-AASTANE LAPS:.....	33
4.7.	VALDKOND LIIKUMINE.....	33
4.7.1.	ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGIKS ON, ET LAPS:.....	33
4.7.2.	VALDKONNA SISU	33
4.7.3.	NÕUDED PEDAGOOGILE:	33
4.7.4.	ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 6-7-AASTANE LAPS:.....	34
5.	LAPSE ARENGU HINDAMINE.....	35
6.	LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED VANUSEGRUPITI.....	36
6.1.	KAHE-KOLMEAASTASED LAPPED	36
6.1.1.	MÄNGUOSKUSED	36
6.1.2.	TUNNETUS – JA ÕPIOSKUSED	36
6.1.3.	SOTSIAALSED JA ENESEKOHASED OSKUSED	37
6.1.4.	MINA JA KESKKOND.....	37
6.1.4.	KEEL JA KÕNE.....	37

6.1.5. MATEMAATIKA	38
6.1.6. KUNST	38
6.1.7. MUUSIKA	38
6.1.8. LIIKUMINE	38
6.2. NELJA-AASTASED LAPSED	39
6.2.1. MÄNGUOSKUSED	39
6.2.2. TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED	39
6.2.3. SOTSIAALSED JA ENESEKOHASED OSKUSED	39
6.2.4. MINA JA KESKKOND.....	40
6.2.5. KEEL JA KÕNE.....	40
6.2.6. MATEMAATIKA	40
6.2.7. KUNST	41
6.2.8. MUUSIKA.....	41
6.2.9. LIIKUMINE	41
6.3. VIIEAASTASED LAPSED.....	42
6.3.1. MÄNGUOSKUSED	42
6.3.2. TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED	42
6.3.3. SOTSIAALSED JA ENESEKOHASED OSKUSED	42
6.3.4. MINA JA KESKKOND.....	43
6.3.5. KEEL JA KÕNE.....	43
6.3.6. MATEMAATIKA	43
6.3.7. KUNST	44
6.3.8. MUUSIKA.....	44
6.3.9. LIIKUMINE	44
7. ÕPPEKAVA MUUTMISE JA UUENDAMISE KORD.....	44

1. ÕPPEKAVA ÜLDOSA

Rakvere Waldorfkooli lasteaed on alates 2018. aastast Rakvere Waldorfkooli juures tegutsenud waldorfpedagoogilise lastehoiuna. 2019. aasta sügisest avame lastehoiu baasil Rakvere Waldorfkooli koosseisus tegutseva lasteaia. Lasteaia liitühmas on kokku kuni 18 last vanuses 3 – 7 eluaastat. Erandkorras võetakse vastu ka lapsi, kes saavad jooksva õppeaasta jooksul kolm aastat vanaks.

Lähtume oma töös waldorfpedagoogikast ning koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast. Väärtustame vaba mängu ja vaba liikumist, peame oluliseks erinevate valdkondade lõimimist, aktiivõppemeetodeid ning õpetamist läbi mängu. Usume, et sotsiaalsete ja emotsionaalsete oskuste arendamine eelkoolieelses eas paneb aluse akadeemiliste oskuste arengule koolieas.

1.1. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

1.1.1. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk waldorflasteaias on luua alus lapse terviklikule arengule, toetades tema loomulikku õpihuvi ja aidates kaasa tema individuaalsele arengule nii, et tal täiskasvanuna oleks võimalus areneda vabaks, iseseisvaks ja terviklikuks inimeseks.

Sellest lähtuvalt on vajalik:

- luua loovuse arengut toetav, rahulik ja turvaline keskkond, kus on aega rahulikult tegutseda ja kus valitsevad kindlad rütmid;
- arendada lapse mänguoskust ning anda aega ja ruumi lapse vabale mängule, kuna selle kaudu arenevad kujutlusvõime, tahe ja sotsiaalsed oskused. Just vabas mängus kujunevad õpitegevuse eeldused: süvenemisoskus, soov innustunult tegutseda, mõtlemise liikuvus ja enesekindlus;
- luua lapsele igakülgset võimalust vabaks, spontaanseks füüsiliseks liikumiseks, sest lasteaiaaegisel lapsel on kõik arengusse puutuv seotud kehaga. Ka igasugune õppimine toimub lapsel eelkõige kehast lähtuvalt. Motoorne valmisolek omab aga suurt tähtsust lapse eneseusalduse, sotsiaalsete võimete ja meelte arengule;

- lähtuda lapse ealistest ja individuaalsetest oskustest ja vajadustest, arvestada nendega õppetegevuse planeerimisel ja ruumi kujundamisel.
- lapsele tuleb võimaldada kindlat rutiini ning korrapärast nädala- ja päevakava, rahustavaid tegevusi mänguliste ja liikuvamate tegevuste vahele, individuaalset tähelepanu, sest sageli on laste meeled muljete ja ümbritseva müraga ülekoormatud;
- luua loomulik õpikeskkond, mis võimaldab igapäevaste praktiliste ja vajalike toimingute läbiviimist koos täiskasvanutega ja/või täiskasvanuid jäljendades nii toas kui õues, sest väikelapse põhiline õppimismeetod on jäljendamine.

1.1.2. ÕPPE-JA KASVATUSTÖÖ LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED

- Laps õpib matkides, seepärast teevad õpetajad eluks vajalikke tegevusi rühmas koos lastega, lapsed on kaasatud igapäevategevustesse. Nii omandavad lapsed täiskasvanute toel praktilisi kogemusi ja vajalikke oskusi.
- Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus on lapsekeskne. Lasteaias luuakse lapse vajadusi arvestav keskkond, milles on turvatunne, tähelepanelik ja empaatiline suhtumine lapse vajaduste suhtes. Lapse vaimse turvalisuse tagab õpetajate-kasvatajate emotsionaalne soojus ja positiivsus.
- Kogu lasteaia tegevus põhineb rütmilisuse printsiibil. Igal päeval, nädalal ja aastal on siin oma kindel rütm. Korduvad tegevused annavad lapsele võimaluse kogeda äratundmisrõõmu, kindlust ja rahu, mis on esmane tingimus lapse normaalseks arenguks ja ümbritseva maailma tundmaõppimiseks. Tegevuste kordamine kujundab tahet. Kindlustunne ja usaldus tekivad kindla päevarütmi ja järjekindla käitumise kaudu. Igas päevas vaheldub laste vaba mäng ühiste suunatud tegevustega. Kindel põhitegevus igal päeval annab nädalarütmi. Aastapähad, mis järgivad looduse ringkäiku ja millest lapsed pidude läbi osa saavad, annavad aastarütmi.
- Ümbritseme lapsed looduslike materjalidega, nii ruumide sisustamiseks kui mänguvahenditena kasutame palju naturaalseid materjale nagu puit, vill, puuvill jne. Mänguasjad on väga väheste detailide ja paljude kasutusvõimalustega. Nii areneb maailmatunnetus.

- Väga oluliseks peame vaba mängu, kus lapsed saavad end tõeliselt välja elada. Mängus kasutab laps kõike, mida ta oskab ja teab, siin tekib tal vajadus uute teadmiste järele. Kujuneb välja omaalgatus, tegutsemisjulgus ja keskendumisvõime, arenevad sotsiaalsed oskused.
- Laste toit on tervislik ja võimalikult vaba säilitusainetest. Võimalusel kasutame eestimaist ja mahetoorainet, valmistame lihtsaid ja koduseid toite.
- Õues käime iga ilmaga ja õuesoleku aeg on võimalikult pikk. Ka õuevahendid on füüsilist arengut ergutavad. Õueala loob võimalused erinevatel tasapindadel liikumiseks, turnimiseks, ronimiseks, roomamiseks jne. Samuti on loodud võimalused rahulikuks mänguks.
- Peame oluliseks, et rühmas oleksid koos erivanuses lapsed. Nii saavad väiksemad õppida suurematelt, suuremad aga võivad kogeda tunnet, mida tähendab olla vanem ja targem. Lapsed õpivad üksteise eripäradega arvestama ja muutuvad tolerantsemaks.
- Koolieelsete lasteasutuste riiklikus õppekavas esitatud 6 õppevaldkonda (keel ja kõne, matemaatika, kunst, muusika, liikumine, mina ja keskkond) on põimitud igapäevategevustesse, eelkõige mängu. Väiksem laste arv rühmas võimaldab individuaalset tegevust erinevas vanuses ja arengutasemel lastega. Viimasel lasteaia-aastal pöörame suuremat tähelepanu kooliküpsusele ja teeme selles osas koostööd lapsevanematega.
- Lapse igakülgset arengut toetab kodu ja lasteaia hea koostöö. Nõustame vajadusel vanemaid lapse arengusse puutuvates küsimustes ja oleme oma tegevustega perekonnale avatud.
- Lasteaia igapäevase töö heaks toimimiseks teevad õpetajad koostööd. Kord kuus toimuvad kolleegiumi koosolekud, kus arutatakse igapäevaküsimusi, tehakse ülevaadet laste vaatlusest, analüüsitakse laste arengut, võetakse ühiselt vastu otsuseid ja tegeldakse pedagoogilise enesetäiendamise, samuti on igapäevaselt võimaldatud aeg erinevaid küsimusi arutada ning vajadusel nõu saada. Õpetajatel ja õpetajat abistavatel töötajatel on võimalus osaleda nii waldorfpedagoogilistel kui ka muudel lasteaiaõpetajatele mõeldud täienduskoolitustel.

1.2. ÕPIKÄSITUS

Rudolf Steiner on öelnud, et kui inimene saab lapsena piisavalt palju jäljendada mõtestatud tegevusi, siis võib ta end täiskasvanuna tunda oma tegevustes vaba ja iseseisvana. Seega on

sobivaim viis kuni 7-aastaste laste õpetamiseks luua neile rõõmsameelne, kaasaelamist ja jäljendamist võimaldav igapäevaelu.

Väikelapse kasvatamisel tuleb silmas pidada, et tulemuslik õppimine toimub peamiselt alateadlikult, füüsilis-tahtelises plaanis. Teadvus endast ja maailmast areneb järk-järgult. Mõistete kujunemise ja millegi õppimise protsess kulgeb väikelapsel järgnevalt: 1) laps sooritab ümbrusest saadud eeskuju ja oma alateadliku tahte ajendil teo; 2) tegu kutsub esile tundeid nii lapses kui ümbritsevates inimestes. Laps kordab seda tegevust mängudes, seostab tekkivad tunded endaga ja õpib neid elus kasutama; 3) huvi ärkamine selle tegevuse vastu, arvamuste ja küsimuste esitamine, kujutluste ja mõistete tekkimine. See on teadliku mõtlemise algus.

Inimese esimese seitsme eluaasta jooksul liigub kogu maailma teadvustamise ja õppimise protsess järgmises suunas: tahe - tunne - mõte. Sellises järjekorras liiguvad ka lapse teod. Seega tuleb kõik, mida tahame kasvatuse kaudu lapse juures saavutada, tuua mõistete tasandilt tegevuse ja tunnete tasandile. Kogu õppimismaterjal tuleb anda lapsele sel ajal läbi tegutsemise, arvestades seejuures lapse enese initsiatiivi.

Õppimisvõime eelduseks on huvi. Õpetaja ülesanne on äratada lastes huvi võimalikult mitmekesiste tegevuste vastu ja abistada neid tegutsedes. Huvi tekib lastes aga ainult siis, kui õpetaja ise on oma tegevusest innustunud ja annab lastele matkimisväärset eeskujut.

Lasteaia tegevus on suures osas suunatud tahtekasvatusele, arvestades koolieelse arenguperioodi vajadust tegutseda ja jäljendada. Tegutsedes tekivad ja mitmekesistuvad tunded, mis kutsuvad esile mõtteid ja kui mõtted juba teadvustuvad, siis saab neid igapäevaelus teadmistena kasutada.

2. ÕPPE-JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

2.1. ÕPPEAASTA

Rakvere Waldorfkooli lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse korralduse aluseks on Rakvere Waldorfkooli lasteaia õppekava. Õppe- ja kasvatustegevus toimub eesti keeles. Õppeaasta algab 1. septembril ja lõpeb 31. augustil.

Suvisel perioodil (v.a juulis, mil meie lasteaias on puhkus) on õppe- ja kasvatustöö orienteeritud õuesõppele, põhirõhk on mängulistel õuetegevustel. Viibime palju looduses, märkame, mis toimub aias, metsas ja aasal. Nendest muljetest on kantud sellel perioodil valmivad meisterdused, akvarelli- ja kriidimaalid, voolimistööd, samuti hommikuringi kavad ning muinasjutud ja väikesed nukulavastused, sest päevarütm säilib ka suvel.

2.2. RÜHMA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KAVANDAMINE

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel juhendatakse aastaegade vaheldumise rütmist, rahvakalendri tähtpäevadest ja kristlikest pühadest. Õppe- ja kasvatustegevus on korraldatud silmas pidades aasta-, kuu-, nädala- ja päevarütmi. Aastaegade vaheldumise, erinevate tähtpäevade ning pühadega haakuvad kuude peateemad ja jaotuvad nädalateemad. Sellest lähtuvalt on valitud muinasjutud, liisu- ja rütmisalmid, sõrmemängud, laulud, tantsud, luuletused, ringmängud jne.

2.2.1. AASTARÜTM

Aastarütm annab kogemuse aastaegade vaheldumisest looduses ning inimeste tegevusest erinevatel aastaegadel. Ühed ja samad teemad korduvad aastast aastasse, laps aga võtab nende sisu igal vanuseastmel vastu erinevalt. Mitmeid aastaid samas rühmas käinud lapsele tulevad tuttavad ette kindlad tegevused seoses aastaegadega, ta rõõmustab mäletamise üle ja märkab, et iga kord muutub ta tegutsedes osavamaks. Näiteks laternate tegemine meenutab “Laternapidu” ja et sellele järgnevad varsti jõulud. Laps mäletab ja oskab juba laternat ise teha ning saab väiksemaid aidata. Kordused loovad olukorra, kus laps ei pea midagi ära õppima „üks kord ja alatiseks”, vaid pisut igal aastal ning igal aastal saab ta õppida ja teha juba veidi rohkem - vastavalt sellele, mis on parasjagu tema lähim arengutsoon.

Aasta kõrgpunktideks on pühad, valmistumine nendeks ja tähistamine ühise peoga. Peod annavad erilise teadlikkuse elust, kordub minevik, aga alati luuakse ka midagi uut. Kogedes pühade ootust ja ilu, kasvab lapses võime tunda neid tundeid ka täiskasvanuna.

Igal peol on kolm faasi: ettevalmistus, pühitsemine ja järelkaja. Ettevalmistustes ja peo läbiviimisel juhivad täiskasvanud koostööd lastega. Järelkaja eest hoolitsevad lapsed

tavaliselt ise. Pidudest saadud emotsioon ja kogemus väljendub tihti hiljem ka laste mängus, kus erinevaid sündmusi korduvalt taas ühiselt läbi mängitakse.

Aastaaegade peod ja pühad tugevdavad lapse elamust ja arusaamist aasta rütmist ning nendest muutustest, mis looduses toimuvad. Sellega on seotud ka aastaaegade laud, mis markeerib ja toob esile kvaliteedi, mida erinevad aastaajad esindavad. Siin luuakse väike maastik sellest, mida loodus ja rahvakalender meile erinevatel aastaaegadel pakub. See võib olla huvitav puuoks, ajatatud kevadlill, kalliskivi jms, samuti rahvakalendri pühade ning loetud muinasjuttude/mängitud etendustega seotud lauanukud jmt. Lapsed võivad ise oma aardeid sinna panna.

Aastaaegade pühad kui aastaplaan. Waldorfkooli lasteaias tähistatakse järgmisi pühasid:

- mihklipäev ja Miikaelipidu
- lõikuspüha
- isadepäev
- mardipäev ja laternapidu
- kadripäev
- esimene advent ja adventispiraal
- jõulupidu
- kolmekuningapäev
- vastlapäev
- ülestõusmispüha
- emadepäev
- kevadpidu

Aastaaegade pidudega saavad lapsed läbi elada eesti rahvatraditsioone ja ka Euroopa kultuuritraditsioone. See loob aluse enda tundmiseks maailma osana. Lapsed kogevad erinevate aastaaegade vilju, taimi jms. Piltidele eelistame päris taimi, köögivilju, marju, mida lapsed saavad nuusutada, katsuda ja soovi korral maitsta. Nii õpivad nad tundma ja teadma looduses leiduvat.

Peod ja nende ettevalmistamine annavad lastele palju sotsiaalseid kogemusi. Ühises töös koos teistega, mõnuses õhkkonnas ja mängides õpivad lapsed ja täiskasvanud üksteist tundma uutest külgedest. Lapse usaldus suureneb, laieneb pereringist väljapoole ning nad saavad end tunda kui tähtsat osa tervikust.

Mihklipäev ja Miikaelipidu

Miikaeli püha on uue ajastu püha - julguse ja tahte kasvatamise püha. Miikael on valguse ingel. Selle püha teemaks on võitlus hea ja kurja, valguse ja pimeduse vahel. Seda vahendatakse läbi legendi, kus vapper rüütel võitleb lohega ja päästab printsessi. Iseloomuomadusteks, millele tähelepanu pööratakse, on julgus, tahtejõud, rüütellikkus.

Peoks ettevalmistuse ajal lauldavad laulud ja salmid on jõulisemad, kajastades neid meeleolusid. Võib teha väikseid dramatiseeringuid, kus lapsed on rüütli, printsessi rollides. Saab meisterdada suuremate lastega puust, väiksematega papist mõõkasid. See püha võib igal aastal olla pisut erinev, lähtudes rühma ealisest ja laste individuaalsest koosseisust. See võimaldab lisada igal aastal midagi uut.

Lõikuspüha

Sel päeval tutvume looduse andidega. Lapsed ja täiskasvanud saavad kaasa tuua mõne anni: ploome, õunu, porgandeid jne, mis pannakse ühiselt lauale. Lapsed saavad proovida viljapeadest teri välja toksida, arutletakse, millest mida valmistatakse. Lapsed saavad osaleda toiduvalmistamise protsessis. Suuremad võivad tükeldada õunu ja porgandeid, väiksemad aidata kakutainast segada. Lastel on oluline mõista, et nad on osalised protsessis. Vajalik on ettekujutus, kuidas toit saadakse ja kui palju tööd kõigeks teha tuleb. Tegevusi saadavad laulud ja salmid, paljud neist seotud vastavatel aastaegadel hommikuringis lauldavate/loetavatega. Meeleoluks on rõõm tööst aias, põllul, mis meile hea saagi kindlustas ja tänutunne toidu eest. Lood ja laulud on teemaga seotud.

Lasteaia aias kasvab erinevaid vilju ja marju (õunad, kreedid, kirsid, sõstrad, tikrid, kultuurmustikad, vaarikad, kõrvitsad jne) - nii saavad lapsed osa viljade kasvatamise ja taimede eest hoolitsemise protsessist.

Mardipäev ja laternapidu

Mardipäeva tähistatakse eesti rahvatraditsioonile omase marti jooksmisega, lauldakse ühiselt mardilaule. Sellele eelneb mardilaulude õppimine ja kostümeerimine. Püha Martini päeva tähistatakse ka laternapeoga. Selle peo traditsioon tuleb Euroopa kultuuripärandist. Peo aluseks on legend Pühast Martinist, kes pimedal ja külmal sügisõhtul andis kerjusele poole oma mantlist. Iseloomuomadusteks, mida sel ajal rõhutatakse, on heasüdamlikkus, abivalmidus ja halastus. Lapsed valmistavad paberist laternad. Sügisõhtul koos vanematega

süüdatakse tuli oma laternas ja südames pimeduse peletuseks. Õues tehakse jalutuskäik laternalvalgel, lauldakse ja jagatakse päeval ühiselt küpsetatud maiust.

Isadepäev

Isadepäeva eel meisterdatakse koos isadega midagi rühmaruumis. Seejärel süüakse koos hommikusööki ning lauldakse koos isadega hommikuringis.

Kadripäev

Kadripäeval joostakse eesti rahvatraditsioonile omaselt kadrit, lauldakse ühiselt kadri-laule. Sellele eelneb kadri-laulude õppimine ja kostümeerimine.

Advendiaeg ja adventispiraal

Jõuluaja algust tähistatakse adventispiraaliga. Suure ruumi põrandale on kuuseokstest laotud spiraal. Peo sihiks on äratada hardust ning tekitada jõuluootust. Lapsed tulevad koos vanematega ruumi, kus spiraali keskel põleb üks küünal. On vaikne. Kõlab tasane muusika. Lapsed saavad õuna, milles on küünal ja kõnnivad ükshaaval vaikselt spiraali sisse, kus süütavad suurest küünlast oma esimese jõuluvalguse. Kui kõik on oma küünlad süüdanud, särab ruum valgusest, lauldakse viimane laul ja kõik lahkuvad vaikusel. Sellest peost jääb mälestus vaikusel, valgusest ja laulust.

Jõulupidu

Peale adventispiraali jätkuvad jõulude ettevalmistused. Rõõm ja ootus äratatakse läbi Maarja lugude, mängitakse jõulumänge, lauldakse jõululaule ning aastaegade lauale seatakse sõim koos karjuste, lammaste, Maarja ja Joosepiga, tehakse kaarte ja kuusekaunistusi, küpsetatakse piparkooke jne. Jõulupeol on tähtis soojus, armastus ja koosolemine. Jõuluajal kaunistatakse kuusk, kaetakse pidulaud. Õhtusel peol koos vanematega lauldakse, tantsitakse, kuulatakse jõulujuttu, mängitakse. Ühiselt rõõmustatakse saabuvate jõulupühade üle.

Kolmekuningapäev

Kolmekuningapäeva nädalal räägitakse lastele ja etendatakse koos lastega lugu hommikumaa kuningatest, lauldakse viimast korda kuusepuule ning viiakse ühiselt kuusk välja. Jõulu-aeg lõpeb.

Vastlapäev

Tore on tähistada vastlapäeva liulaskmise, vurri valmistamise, hernesupi ja vastlakuklite söömisega. Lapsed on täis tegutsemislusti. See ongi meeleolu varakevades, kus talve selgroog on murtud. Vahva on teha ka karnevali ja kostüümis kellegi teise rolli sisse elada.

Ülestõusmispühad

Kevadine looduse ärkamine, muutumine ja uue elu tärkamine, kasvamine on meeleolud, mida saab taimi külvates läbi elada. Iga laps saab potti seemneid külvata ning oma taimede eest hoolitseda. Ühiselt märgatakse kevade saabumise märke looduses. Tähelepanu keskmes on avastamisrõõm. Rühmaruumi või õuealale on peidetud väike üllatus, mida aaretejahina ühiselt otsitakse.

Emadepäev

Emadepäeva tähistatakse hommikuringis ning sellele eelneva ühise meisterdamisega: emad koos lastega kaunistavad mapi lapse aasta jooksul tehtud joonistus- ja maalimistöode jaoks. Mapi saab kätte kevadpeol. Meisterdamisele järgnevas hommikuringis laudakse ühiselt koos emadega emadest ja emadele. Lapsed kingivad emale kaardi ja enda kasvatatud lille.

Suvepiknik ja kooliminejate pidu

Enne suvevaheajale minekut on tore sõita koos peredega välja loodusesse, olla koos suvises päikesevalguses, lilledõhnas ja linnulaulus. Sellel peol saavad suuremad lapsed tõeliselt esineda ja oma oskusi proovile panna, neile on pööratud peatähelepanu. Soovi korral saavad nad kevadpeo näidendis põhirollid, neile on pühendatud lood, laulud ja ringmängud. Kõik rühma lapsed saavad kevadpeol mapi oma aasta jooksul tehtud kunstitöödega ning kooliminejad lisaks ise punumisraamil valmis pununud ja kokku õmmeldud kotikese, kuhu on peidetud üllatus.

Aastaaegade tegevused annavad igaks päevaks toimetused, teemad lauludeks ja lugudeks.

Sügis

- Mänguasjade väljavõtmine ja korrastamine
- Aiatööd, saagi koristamine, hoidiste valmistamine
- Metsa-annid
- Viljapeks, jahu jahvatamine

- Loodusest mänguks kastanite, tammetõrude jne korjamine, tõru- ja kastaniloomade meisterdamine
- Sügisesed tööd aias, kaevamine, riisumine
- Lillesibulate mahapanek
- Mardimaskide ja -kostüümide valmistamine
- Laternapeo ettevalmistused, laternate valmistamine, lavastuse ettevalmistamine

Talv

- Mänguasjade valmistamine
- Villatööd, õmblemine
- Loomade, lindude toitmine talvel
- Ettevalmistused jõulupeoks, küünalde, piparkookide, kaartide jms tegemine
- Puutöö
- Kelgutamine

Kevad

- Suurpuhastus
- Kevadkaunistuste tegemine
- Taimede külvamine ja kasvatamine
- Aiatööd, riisumine

Suvi

- Aiatööd, taimede istutamine, lillepeenarde hooldamine
- Talgutöödel osalemine koos vanematega
- Ettevalmistused kevadpeoks
- Mänguasjade kokkupakkimine

Õppe- ja kasvatustöö planeerimine toimub ühe õppeaasta raames kuude kaupa. Kuuteemad lähtuvad aastaplaanis märgitud tähtpäevadest ja erinevatele aastaegadele iseloomulikest tegevustest.

Õppe- ja kasvatustegevuse kava:

september: lõikuspäeva, mihkkipäev

oktoober: miikaelipäev
november: laternapäev, mardipäev, kadripäev
detsember: advendiaeg, jõulud
jaanuar: kolmekuningapäev
veebuar: talverõõmud, Eesti Vabariigi sünnipäev
märts: vastlapäev, kevade ärkamine
aprill: kevadpühad
mai: emadepäev, koolisaatmispidu
juuni: suveootused, jaanipäev
august: tere lasteaed, muljeid suvest

2.2.2. NÄDALARÜTM

Igal nädalapäeval on kindel tegevus, sellest kujuneb nädalarütm. Ajaarvamine päevade kaupa saab võimalikuks, kui neid tegevusi korratakse terve aasta samadel päevadel. Samadel nädalapäevadel on sarnane toit. Siis õpivad lapsed ka „kõhuga” nädalapäevi. Nädalarütm on kindlasti ka muinasjutu jutustamisel, vähemalt nädal aega jutustatud ning nädala lõpuks etendatud jutt annab võimaluse korralikult süveneda, sellele kaasa elada, arendab keelt ja kõnet. Väikesed lapsed tajuvad kordustes turvatunnet, mitte igavust.

Tegevused nädalapäevadel

esmaspäev – sissejuhatus nädalasse
teisipäev - maalimine
kolmapäev - voolimine
neljapäev - matkapäev
reede - küpsetamispäev, lavastus

Sissejuhatavad tegevused aitavad lastel üle minna rahulikku nädalarütmi ning maandada nädalavahetusest tekkinud elevust.

Maalimisel värvitakse vedelate vesivärvidega niiskele paberile, kasutatakse kolme põhivärvi - punast, kollast ja sinist. Lapsed maalivad ilma etteantud teemata, lihtsalt tuntakse rõõmu värvide liikumisest ja kokkusulamisest, avastatakse uusi toone, tehnikaid jne. Maalimine

tasakaalustab emotsioone, võimaldab end väljendada, arendab loovust. Kuna tähtis on protsess, siis töid hiljem näitusele ei panda, küll aga dateeritakse ja kogutakse kokku.

Voolimine ja meisterdamine on lisaks loovuse ja tegutsemislusti ergutajatena väga head peenmotoorika arendajad. Lisaks toidavad need tegevused fantaasiat ja annavad loomisrõõmu. Voolitakse mesilasvahast ning meisterdatakse erinevatest materjalidest vastavalt aastaegadele. Samuti saab pidude ettevalmistamisel teha erinevaid papi- ja paberitöid vastavalt vajadusele ja õpetaja fantaasiale. Meisterdada saab ka lõngast, tekstiilist, villast. Lapsed saavad meisterdada nii õpetaja poolt ette näidatud asju kui ka vastavalt oma ideedele.

Matkad ja jalutuskäigud lasteaiast kaugemale avardavad silmaringi, õpetavad orienteerumist, arendavad võimet sihipäraselt liikuda. Samuti on vaja retkeks püsivust ja teistega arvestamist.

Küpsetamine algab ühiselt taigna valmistamisega. Siis päsitakse ja küpsetatakse kakukesti, mis hiljem magustoiduks ära süüakse või koju kostiks viiakse.

Lavastus on väike isetehtud teater muinasjutust, mida on enne mitmeid kordi kuulatud. Aegajalt saavad suuremad lapsed etendust ise lavastada ning „teatrit” korraldada: seada üles lava, sättida paika toolid, meisterdada piletid, teha ise etendust.

Kõiki nädalapäevade tegevusi saadavad traditsioonilised laulud, salmid ja muinasjutud, mille sisu loomises saavad lapsed tihti kaasa rääkida. Rühmaruumis on vabalt kättesaadavad erinevad rütmi jm pillid, mida lapsed saavad mängida ja mida kasutatakse hommiku- ja muinasjuturingis.

2.2.3.PÄEVARÜTM

Lasteaia päevarütm järgib laste kogu olemust ning sisaldab vaheldumisi energilisemaid ja rahulikumaid tegevusi. Laste sisemisest aktiivsusest tekkinud vaba mäng vaheldub õpetaja poolt algatatud ühistegevustega nagu hommikuring, laulumängud, muinasjutu jutustamine, maalimine jne. Ühistegevused on sisutihedad, aga ei ole ajaliselt pikad. Et kujuneks välja kindel rütm, tuleb samu tegevusi korrata iga päev samas järjekorras, tegevusi saadavad rituaaliks kujunenud laulud ja salmid. Nii kogeb laps äratundmisrõõmu ja rahu, mis aitab lasteaiapäeva turvaliselt mööda saata.

Päevakava

8.00 – 9.00 Kogunemine, vestlused, vaba mäng, individuaalsed tegevused

9.00 – 10.00 Hommikuring ja vastava nädalapäeva tegevus

10.00 – 10.30 Hommikusöök

10.30 – 12.30 Õueaeg

12.30 – 13.15 Lõunasöök

13.15 – 15.30 Muinasjuturing, uneaeg

15.30 – 16.00 Ärkamine, meisterdamine, individuaalsed tegevused, laste vaba mäng

16.00 – 16.20 Õhtuode

16.20 – 18.00 Mänguaeg õues, laste vaba mäng

Päevakavas on üleminekul ühelt tegevuselt teisele lühiajalised lapsed koondavad elemendid – tavaliselt laul, ringmäng, sõrmemäng – et laste tähelepanu koondada ja üheskoos uut tegevust alustada. Hommikuringis ja muinasjuturingis on laulude, salmide teemad aastaajale vastavad, kirjeldavad inimeste ja loomade, lindude tegutsemist.

2.3. ERIVAJADUSTEGA LAPS

Erivajadustega lapse toetamine on kogu lasteaia personali ühine töö, mida tehakse koostöös lapsevanema ja vajadusel logopeedi, psühholoogi, eripedagoogi, lastepsühhiaatri jt. spetsialistidega. Kord kahe kuu tagant tehakse kokkuvõtte erivajadusega lapse arengust, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest. Vajadusel rakendatakse IAK-d.

2.4. EESTI KEELE KUI TEISE KEELE ÕPE

Lapsele, kelle kodune keel ei ole eesti keel, tagatakse eesti keele õpe lõimitud tegevuste kaudu.

2.5. KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA

Kodu ja lasteasutuse koostöövormiks on tutvumis- ehk vastuvõtuvestlus uute lastega, tutvumispäeval saab pere osa mänguajast ja hommikuringist, jääb aeg vestlemiseks ning pere ootuste ja lasteaia võimaluste selgitamiseks. Lastevanematele korraldatakse vähemalt kaks

korda õppeaastas vanemate õhtuid, koosolekuid, vanematel on võimalus osaleda koolituspäevadel. Koostööd peredega soodustavad ühised peod ja talgud ning perevestlused sügisel ja kevadel, individuaalsed vestlused vajadusel. Tagasisidet koostöö sujumisest lapsevanematega saadakse nii ühistes vestlustes kui kirjalikes küsitlustes, mis viiakse läbi kord õppeaastas. Samuti planeeritakse ühiselt lasteaia õueala korrastamist ja väljaehitamist, vanemad saavad aidata väljasõitude korraldamisel.

2.6. RÜHMADEVAHELINE KOOSTÖÖ

Waldorfkooli lasteaias toimub õppe- ja kasvatustöö kavandamine ja korraldamine meeskonnatöona, mille eesmärgiks on saavutada hea koostöö, töökvaliteedi hoidmine ja tõstmine. Töökvaliteedi tõstmise võimalused on näiteks koolitustel osalemine, supervisioonid, kovisioonid, infolevik ja turvalisuse tagamine, vastava kirjanduse soovitamise ja kättesaadavaks muutmine. Oluline on lastevanemate teadlikkuse tõstmine erinevatest pedagoogilistest vaadetest, lapsele kodusarnase keskkonna loomine; vajadusel pikad harjutusperioodid, koostöö lapse arengu hüvanguks, võimaluste pakkumine erivanuseliste laste omavaheliseks sotsiaalseks suhtlemiseks nii mängus kui töötegevustes. Selle eelduseks on lasteaia töötajate loominguiline, arukas, läbimõeldud ja sõbralik koostöö, üksteise toetamine töös.

2.7. KOOLITUS

Meie töötajate jaoks on oluline pidev erialane enesetäiendamine. Täiendõppe võimalustena kasutame nii Tartu Ülikooli, kui ka Tartu Waldorfpedagoogilise Seminari ja Rakvere Vabakooli Seltsi poolt korraldatud koolitusi.

3. 6 -7-AASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED

3.1. MÄNGUOSKUSED

Waldorflasteaias lähtutakse põhimõttest: mida rohkem on lapsel eelkoolieas võimalust areneda vabades fantaasiarikastes mängudes ja neid toetavates päeva-, nädala- ja aastarütmides ning kogeda mõtestatud tegevusi, seda lihtsam on tal edaspidi koolis teadmisi omandada. Põhitähelepanu on suunatud mänguoskuse arengule, kuna selle kaudu areneb

lapse kujutlusvõime ja tahe. Need on aga esmased omadused edukaks toimetulekuks koolis ja edaspidises elus.

Vabas mängus areneb lapse huvi ümbruse vastu, ta muudab seda, proovib läbi erinevaid esemeid, tegevusi, käitumisi, õpib aega veetma nii iseendaga kui teiste seltsis. Seega õpivad lapsed oma ümbruse kogemise kaudu kõige enam.

Et loov mõtlemine saaks vabalt välja areneda, on lasteaias vaja palju vaba mängu, kujutavat tegevust ja käsitööd, võimalust kuulata muinasjutte ja võtta osa praktilistest tegevustest, mis arendavad ka loogilist mõtlemist. Sellepärast on väga tähtis, et last ümbritsev keskkond, mänguasjad ja täiskasvanute tegevus innustaksid last tegutsema ja jäljendama talle sobival moel. Nii saab kujuneda osa kooliküpsusest, milleks on loovus, julge tegutsemine ja mõtlemine.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7-aastane laps:

- tunneb mängust rõõmu ja on suuteline mängule keskenduma;
- rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- algatab erinevaid mängu ja arendab mängude sisu;
- täidab mängus erinevaid rolle;
- suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- järgib mängureegleid ja suudab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

3.2. TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse - taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Õpioskuste all mõistame lapse huvi õppimise vastu, soovi omandada uusi teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada ümbritseva maailma nähtusi.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7-aastane laps:

- saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- mõtleb nii pildiliselt kui sõnaliselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt;

- tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
- kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused üldjuhul lõpuni;
- tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- suhtub õppimisse positiivselt - tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, katsetada;
- rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
- kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

3.3. SOTSIAALSED OSKUSED

Sotsiaalsete oskuste all mõistame lapse oskust suhelda teiste laste ja täiskasvanutega, iseseisvust ja toimetulekuoskusi, lapse kõlbelist ja eetilist arengut.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7-aastane laps:

- püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- tahab ja oskab suhelda - tunneb huvi teiste vastu;
- hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- oskab teistega arvestada ja teha koostööd;
- loob sõprussuhteid;
- saab aru mõistete – oma, võõras, ühine – tähendusest;
- teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
- mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- selgitab oma seisukohti.

3.4. ENESEKOHASED OSKUSED

Enesekohaste oskuste all mõistame lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7-aastane laps:

- suudab oma emotsioone kirjeldada ja neid sobival viisil väljendada;
- kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;

- oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- algatab mängu ja tegevusi;
- tegutseb iseseisvalt, paneb tähele oma tegevuse tagajärgi;
- teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
- saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
- kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ja tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

4. VALDKONDADE ÕPPE - KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA SISU NING 6-7 AASTASE LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED

4.1. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU JA LÕIMIVAD TEGEVUSED

Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.

Vastavalt waldorfpedagoogikale kirjeldame, kuidas toimub laste areng seitsmes valdkonnas: 1) mina ja keskkond; 2) keel ja kõne; 3) eesti keel kui teine keel; 4) matemaatika; 5) kunst; 6) muusika; 7) liikumine.

4.2. VALDKOND MINA JA KESKKOND

4.2.1. ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE ÜLDEESMÄRKIDEKS ON, ET LAPS:

- märkab nähtusi ja muutusi looduses ning esitab märgatu kohta küsimusi;
- väärtustab keskkonda hoidvat ja säästvat mõtteviisi;
- omab ettekujutust oma minast ning enda ning teiste rollidest elukeskkonnas;
- väärtustab Eesti rahvakultuurile omaseid traditsioone, teab, et on olemas erinevad kombed ja traditsioonid.

4.2.2. VALDKONNA SISU:

- Looduskeskkond: taime- ja loomariik, muutumine looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- Tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, transport, jäätmed;
- Sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, elukutsed, töö, kodumaa, teised maad ja rahvad, tähtpäevad, pühad, kombed, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid, suhtumine erinevustesse;
- Tervis ja ohutus: tervise väärtustamine, hügieen, hammaste tervis, tervislik toitumine, inimkeha, ohutus ja turvalisus;
- Liiklus ja turvalisus: tänava ületamine, valgusfoor, sõidukid, liiklusmärgid, turvavarustus.

Looduskeskkond

Õppe-ja kasvatustegevuse eesmärgid:

- tutvustada lapsele tema kodukoha loodust;
- õpetada tajuma elusorganismide ja keskkonna vahelisi suhteid ja seoseid ning tunnetama ennast osana loodusest;
- arendada lastes ökoloogilist mõtteviisi, kujundada säästlikku suhtumist loodusesse ning oskust hinnata inimtegevuse mõju ümbritsevale keskkonnale.

Tehiskeskkond

Õppe-ja kasvatustegevuse eesmärgid:

- tutvustada lastele ümbritsevat tehiskeskkonda - ehitisi, kodutehnikat, transpordivahendeid;
- tutvustada lastele jäätmekäitlust.

Sotsiaalne keskkond

Õppe-ja kasvatustegevuse eesmärgid:

- aidata lastel orienteeruda endas ja enda ümber;
- väärtustada rahvakalendri tähtpäevi nende tähistamise kaudu;
- tutvustada lastele erinevaid elukutseid;

- õpetada lapsi tundma oma õigusi ja kohustusi, et nad võiksid end tunda täisväärtuslike ühiskonnaliikmetena.

Tervis ja ohutus

Õppe-ja kasvatustegevuse eesmärgid:

- arendada positiivset suhtumist oma tervisesse;
- anda lastele teadmisi tervisest ja õigest tervisekäitumisest;
- propageerida tervislikke eluviise.

Liiklus ja turvalisus

Õppe-ja kasvatustegevuse eesmärgid:

- õpetada lapsi orienteeruma liikluses;
- õpetada lapsi pöörama tähelepanu liikluses varitsevatele ohtudele.

4.2.3 NÕUDED PEDAGOOGILE:

- õpetaja on oma tegevuse ja käitumise lapsele matkimisväärseks eeskujuks. Ta on laste vajaduste suhtes hooliv ja empaatiline, omab pedagoogiliste ja waldorfpedagoogiliste teadmiste kõrval teadmisi suhtlemispsühholoogiast;
- õpetaja on valmis läbi viima erinevaid praktilisi tegevusi koos lastega, kaasama lapsi igapäevategevustesse (nt koristamine, kakutaigna tegemine, õues riisumine);
- innustab oma huviga lapsi osalema erinevates õppe- ja praktilistes tegevustes, julgustab neid proovima uusi asju ja raskusi ületama;
- suunab lapsi märkama ja austama teisi inimesi enda ümber ja nende vajadustega arvestama;
- õpetab lapsi märkama loodust ja loomasiid, hoidma elu meie ümber;
- on valmis tegema koostööd lapsevanemate ja tugispetsialistidega, samuti kaastöötajatega lapse arengu toetamiseks.

4.2.4. ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 6-7-AASTANE LAPS:

- tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms;
- kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;

- nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
- mõistab, et inimesed on erinevad ja neil on erinevad vajadused;
- oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
- julgub öelda “ei” ennast ja teisi kahjustavatele või ohtlikele tegevustele;
- kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
- järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;
- suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
- kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
- selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
- selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
- mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
- kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
- teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

4.2. VALDKOND KEEL JA KÕNE

4.2.1. ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGIKS ON, ET LAPS:

- tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- omandab grammatiliselt õige ja sõnavararikka eesti keele;
- on võimeline vestlust algatama, julgelt suhtlema ja kuulama.

Keel ja kõne kujuneb ning areneb ainult täiskasvanud inimese kõne eeskujul. Keele omandamiseks on lastele erilise tähtsusega vahetu isiklik kontakt täiskasvanuga. Neid kahte tõsiasja silmas pidades korraldab õpetaja oma tööd lastega.

4.2.2. VALDKONNA SISU:

- keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- suhtlemine, jutustamine, kuulamine;
- ettevalmistus lugemiseks-kirjutamiseks, muinasjutud, lastekirjandus.

4.2.3. NÕUDED PEDAGOOGILE:

- keele omandamise seisukohalt on oluline, et pedagoogid räägiks korrektselt, rikkaliku sõnavaraga ja väga hea hääldusega eesti keelt.
- kõne peab olema pigem aeglane ja hästi arusaadav, et lapsed saaksid end sellega siduda;
- muinasjutud, jutud, luuletused, laulud, lavastuste tekstid, liisusalmid, jne tuleb valida eakohased, kujutlusvõimet äratavad ja keeleliselt rikkad, et keelt mitte lihtsustada;
- lapsega rääkides tuleb temale pühenduda, kuulata ja vastata kenasti lõpetatud lausetega.

Muinasjuttudel ja juttudel on kindel koht igas päevas. Sama juttu korratakse nädala jooksul. Samamoodi jutustatud jutt aitab lapsel luua kujutluspilte, annab inspiratsiooni mängudeks, kordus annab turvalisuse ja treenib mälu, õpetab õigeid keelelisi vorme. Jutustamine mõjub kõnearendusele soodsamalt kui ettelugemine või kuulamine helikandjalt.

Pedagoog kasutab luuletusi, salme, liisusalme ja lastelaule igapäevaselt hommikuringis, laste ühise tegevuse alustamisel, mängudes jne. Need arendavad keelt, sulanduvad päevarütmile, aitavad lastel ühelt tegevuselt teisele üle minna, treenivad laste mälu. Siin kehtib samuti pideva kordamise nõue. Kõne on seotud liigutuste ja žestidega, kusjuures on eriti oluline tegeleda peenmotoorika arendamisega. Kõnet arendavad liikumis-, tasakaalu- ja osavusharjutused, sõrmemängud, värsside lugemine koos liigutustega ja eriti näitemängud ning nukulavastused. Sõnavara rikastamiseks on vajalik rikas igapäevakeel. Hea on jutustada kunstiliselt kõrgel tasemel jutte, värssse, säilitades keele ilu.

Teine viis sõnavara laiendamiseks on teha võimalikult mitmekesiseid tegevusi rühmas, näidata esemeid, uurida loodust ja erinevaid nähtusi jne. Neid nimetades ja kirjeldades saavad lapsed uusi sõnu juurde. Hääldamise arengule on head kõik rütmilised salmid, keele- ja huulemängud, häälikumängud, hüpitussalmid. Lapsi ergutatakse harjutusi matkima ja neist aktiivselt osa võtma.

Eneseväljendus areneb kõige paremini laste omavahelistes mängudes, samuti lavastustes. Oluline on, et õpetaja vestleks lastega individuaalselt ja suunaks neid oma kogemustest rääkima. Samuti on hea aeg-ajalt kirjeldada oma tegevusi kõnes. Pedagoogi ülesanne on välja selgitada rühmas lapsed, kes vajavad lisatähelepanu keele ja kõne arendamisel ning siis vastavalt vajadusele koos tegutseda. Ettevalmistus lugemiseks-kirjutamiseks toimub kõikide eelharjutuste abil: sõna-, hääliku-, silbitamismängud, lugemine žestidega, näitemängud ja

nukulavastused. Joonistamine, maalimine, voolimine, käsitöö jms arendab käte ja sõrmede osavust. Kuulamismängud arendavad oskust kuulata ja süveneda.

4.2.4. ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 6-7-AASTANE LAPS:

- tuleb toime nii eakaaslaste kui täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemiskohaga;
- saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
- suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;
- kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
- kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses;
- valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
- hääldab oma kõnes ja ette öeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- tunneb joonistähti ja tunneb kirjpildis ära mõned sõnad, veerib kokku 1-2-silbilisi sõnu;
- kirjutab joonistähti, kirjutab tuttavaid õigesti sõnu;
- teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

4.3. VALDKOND EESTI KEEL KUI TEINE KEEL

4.3.1. ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGIKS ON, ET LAPS:

- tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

4.3.2. VALDKONNA EESTI KEEL KUI TEINE KEEL SISU:

- kuulamine, kõnelemine, eesti kultuuri tutvustamine.

4.3.3. NÕUDED PEDAGOOGILE:

- õpetaja räägib ise veatut, rikkaliku sõnavaraga ja väga hea hääldusega eesti keelt, sest lapse peamine õppimismeetod on jäljendamine;

- kõne peab olema aeglane, selge ja hästi arusaadav;
- õpetaja pöörab suurt tähelepanu meelte kaasamisele ja näitlikustamisele kasutades miimikat, kehakeelt, žeste, rütmi, näidisvahendeid jm. Lapsi ergutatakse harjutusi matkima ja neist aktiivselt osa võtma;
- õpetaja teeb koos lastega võimalikult mitmekesiseid tegevusi rühmas, näitab esemeid, erinevaid nähtusi jne. Neid nimetades ja kirjeldades laiendavad lapsed oma eesti keele sõnavara;
- õpetaja algatab vestlusi, loob suhtlemisolukordi, et laps saaks õpitavat keelt aktiivselt kasutada ja kinnistada õpitut. Õpitut korratakse ka erinevates tegevustes nagu liikumine, laulmine, käeline tegevus jne.

4.3.4. ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 6-7-AASTANE LAPS:

- mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet;
- tunneb ära ja mõistab kuulnud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes;
- saab aru korraldustest ja toimib vastavalt;
- saab aru lihtsast küsimusest ja vastab sellele omandatud sõnavara kasutades;
- kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid;
- teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;
- oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimedest, tuntud inimesi.

4.4. VALDKOND MATEMAATIKA

4.4.1. ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGIKS ON, ET LAPS:

- omab kujutlusi arvudest, suurustest, mahtudest, kujunditest;
- tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- orienteerub ruumis;
- mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- oskab loogiliselt mõelda;
- on võimeline looma sisemisi aktiivseid kujutluspilte.

Matemaatika aluseks on võime luua elavaid kujutluspilte arvude suurusest, nende suhetest, kujunditest jne ja viia need kujutluspildid omavahel liikumisse. Seega tuleb eelkoolieas hoolitseda võimalikult laiaulatusliku vundamendi eest, millele saab koolieas üles ehitada koolimatemaatika.

4.4.2. VALDKONNA SISU:

- hulgad, loendamine, arvutamine;
- suurused ja mõõtmine;
- orienteerumine ajas ja ruumis;
- loogiline mõtlemine ja mõtlemise liikuvus.

4.4.3. NÕUDED PEDAGOOGILE:

- hankida rühma mänguasjad ja viia läbi tegevusi, mis ergutavad laste kujutlusjõude;
- tegeleda koos lastega praktiliste asjadega, kus on vaja loendamist, mõõtmist, kaalumist,
- hoolitseda laste mitmekesiste liikumisvõimaluste ja tasakaalu eest.
- kasutada teadlikult kõnes ja praktilises elus matemaatilisi termineid ja tegevusi nagu liitmine, lahutamine, kujundite nimetused, võrdlemine, järjestamine jne.

Arvudega 1-10, vajadusel ka suuremate arvudega, tutvutakse igapäevatoimingutes, mängudes ja lauludes. Praktilises elus liidetakse, lahutatakse, võrreldakse, rühmitatakse ja järjestatakse suurusi, kõiges toetutakse loendamisele. Näiteks laua katmine, mänguasjade sorteerimine, käsitöö, aiatöö jne. Sarnaselt, läbi tegevuste, tutvutakse ka erinevate mõõtudega, mõõtmise ja kaalumise. (Nt toidu valmistamine, aiatöö.) Paljudes mängudes on tarvis liitmist ja lahutamist.

Orienteerumist ruumis (parem, vasak, all, üleval, keskel jne) ja ajas tuleb arendada teadlikult mängude abil ja samuti neid mõisteid igapäevaselt kasutades. Erilise tähelepanu all on parema ja vasaku poole õppimine. Ajalise orientatsiooni annab kindel päeva-, nädala- ja aastarütm. Ajalist järgnevust esineb ka muinasjuttudes, salmides ja laste enda jutustustes oma kogemustest. Rütmilised salmid ja laulud arendavad samuti ajataju. Loovale mõtlemisele, mõtete liikuvusele eelneb piltliku kujutlusvõime areng, millele omakorda eelneb fantaasia areng.

Sisemiselt aktiivseid kujutluspilte kutsuvad lastes esile juttude kuulamine, koos liigutustega esitatavad laulud ja luuletused, matkivad liikumismängud, lihtsad nukulavastused, lastevaheline vaba mäng, meisterdamine, voolimine, joonistamine.

Mänguasjad, mis on looduslikust materjalist ja vaid piirjoontes kujundatud, mitte detailideni viimistletud, panevad lapse aju tööle, sest lapsed kujutavad endale „puuduolevad osad” ette. Samuti on sellistel mänguasjadel rohkem kasutusvõimalusi. Loogiline mõtlemine areneb, kui

lapsed saavad kogeda ja osaleda mõtestatud tegevustes. Neile muutuvad arusaadavaks seosed üksikute tegevuste ja protsesside vahel, nad tajuvad põhjust ja mõistavad tagajärgi. Sellised ülevaatlilikud tegevused lasteaias on mänguasjade tegemine ja meisterdamine, toiduvalmistamine, majapidamistööd ja aiatööd. Mõtlemise liikuvus on otseses seoses kehalise liikumisega. Ronimine, tasakaaluharjutused, roomamine, pugemine, kiikumine, hüplemine - seda peavad lapsed saama pidevalt teha nii toas kui õues, sest kõik nad arendavad lisaks füüsilisele võimekusele ka mõtlemisvõimet. Hea on organiseerida veel lisaks palju erinevaid liikumismänge ja ergutada matkima erinevaid liikumisvõimalusi.

4.4.4. ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 6-7-AASTANE LAPS:

- võrdleb hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt;
- määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
- koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi;
- teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1-12 järjestust;
- liidab ja lahutab viie piires ning tunneb erinevaid matemaatilisi märke;
- järjestab esemeid suuruse järgi (pikkus, kõrgus, laius jm);
- rühmitab esemeid asendi järgi,
- järjestab tegevusi ja nähtusi ajatunnuse järgi;
- orienteerub ruumis ja õuealal;
- nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja -päeva;
- oskab öelda kellaega täistundides;
- oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk vms);
- tunneb enamkasutatavaid mõõtühikuid ja teab, kuidas neid kasutatakse;
- tunneb erinevaid kujundeid ja oskab neid kirjelda.

4.5. VALDKOND KUNST

4.5.1. ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGIKS ON, ET LAPS:

- tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- on rikkaliku ja aktiivse tundeeluga;

- arendab kunstiliste tegevuste läbi oma ilumeelt;
- omab algatusvõimet ja tahet tegutseda;
- vaatleb ja kujutab isikupäraselt ümbritsevat ja oma kujutlusmaailma;
- kasutab materjale ja vahendeid sihipäraselt.

4.5.2. VALDKONNA SISU:

- kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine.

4.5.3. NÕUDED PEDAGOOGILE:

- hoolitseda pidevalt ilu, puhtuse ja korra eest rühmas;
- osaleda koos lastega kunstitegevustes, näidates seeläbi eeskujut;
- kavandada ja läbi viia erinevaid kunstilisi tegevusi, et lapsed saaks neid matkida;
- julgustada ja soosida iga lapse omapära kunstitöodes;
- vaadelda erinevaid protsesse ja objekte looduses ning rühmas, püüda neid kujutada.

Kunstikasvatuse eesmärk ei ole lapsest kunstniku kasvatamine, vaid ilu tajumine ja laste endi kogemused, rõõm ja rahulolu enese väljendamisest. Matkides arendab laps välja ilutunnetuse, seepärast on ümbrusel suur mõju lapse kunstikasvatusele. Õpetajal tuleb hoolitseda rühmaruumi korrashoiu ning silmailu pakkuvate detailide olemasolu eest. Ta sätib (mängu)asjad ja õppevahendid alati oma kohtadele. Hea on kasutada kunstnike töid ruumide kaunistamisel. Vajalik on koos lastega rõõmustada saavutatud ilu ja korra üle meie ümber. Kunstilised tegevused: maalimine, voolimine ja meisterdamine äratavad lastes sisemise aktiivsuse ja loomerõõmu, mida tuleb igati toetada. Lapsi tuleb abistada tehnilistes küsimustes. Kunstilistes tegevustes väljendavad lapsed oma tundeid ja kogemusi, andes neile individuaalse vormi. Laste tööõõmu, eneseväljendussoovi ja -julge suurendamine eeldab, et kasutatavad kunstivahendid on kvaliteetsed ja eakohased. Neis tegevustes puutuvad lapsed kokku ja tunnetavad võimalikult erinevaid materjale ja nende omadusi, areneb vormi- ja värvitaju. Tegelemine värvidega kutsub julgelt katsetama ja kujundab emotsioone. Mida mitmekesisemate materjalidega ja vormidega lapsed kokku puutuvad, seda laiema pildi nad maailmast saavad.

Lastes äratatud tähelepanelik vaatlusoskus õpetab ümbrust märkama ja asju enda jaoks avastama, annab inspiratsiooni loominguks ja mänguks.

Kunstilised tegevused avavad laste individuaalsust, nende hingelist ja kehalist hetkeolukorda, sellepärast peab kõikidesse töodesse suhtuma suure respektiga, alati positiivselt ja innustama lapsi uuteks katseteks.

Kõik kunstikatsetused on oma iseloomult enam protsess kui lihvitud lõpptulemus, kusjuures avaneb arenev lapse mina, seepärast soovitame neid töid rühmas kaunistamise eesmärgil mitte üles panna. Lapse arengu kirjeldamisel on selline kronoloogiliselt korrastatud materjal oluline.

4.5.4. ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 6-7-AASTANE LAPS:

- leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
- väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades oma meeleolusid ja fantaasiaid;
- kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid;
- loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
- kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu;
- kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu;
- keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;
- kasutab materjale ja vahendeid sihipäraselt ja säästlikult;
- tunneb rõõmu saavutatud korra ja ilu üle meie ümber ja oskab seda ka ise luua.

4.6. VALDKOND MUUSIKA

4.6.1. ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGIKS ON, ET LAPS:

- tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- suudab musitseerida nii rühmas kui üksi.

4.6.2. VALDKONNA SISU:

- laulmine;
- muusika kuulamine;
- muusikalis-rütmiline liikumine;
- pillimäng.

4.6.3. NÕUDED PEDAGOOGILE:

- kasutada loovalt muusikat (laulmist, pillimängu, tantsu jne) kõikides päeva tegevustes, loomaks positiivset õhkkonda. Nt teatada mänguaja lõppemisest ja koristamise algusest kindla lauluga, mis suunab lapsed sujuvalt ühelt tegevuselt teisele ja väldib pidevaid meeldetuletusi;
- soovitatav on viisipidamine ja mõne lihtsa pilli mängimise oskus;
- positiivne suhtumine laste muusikalistesse katsetustesse, tuleb julgustada ja innustada lapsi rõõmuga tantsima ja laulma.

Muusikalise tegevuse eesmärgiks lasteaias on muusika kui elu harmoniseeriva elemendi toomine laste igapäevaellu. Muusikaliste tegevuste (laul, pillimäng, tants) abil luuakse rühmas ja ühistevõttes rõõmus meeleolu, neid kasutatakse üleminekul ühest tegevusest teise korrastava ja ühendava elemendina, et vältida tegevuseta ootamist ja pidevaid meeldetuletamisi.

Lihtsaid tuntud lastelaule lauldakse hommiku- ja muinasjuturingis vastavalt aastaegadele, mängitakse ringmänge ja tantsitakse. Laule ja tantsu korratakse nädalate kaupa ja neist tuntakse rõõmu. Huvi ja rõõm muusikast kandub lasteni täiskasvanute endi huvi läbi, kui muusikat võetakse igapäevaellu loomuliku osana. Pedagoogil on vaja peale eeskujuga pakkuva hääle, rühi ja muusikaliste oskuste ka loomingulist fantaasiat ja oskusi kasutada muusikalisi tegevusi pidevalt päeva jooksul. Repertuaari valikul arvestatakse ea- ja jõukohasust, kunstilist väärtust, rahvatraditsioone, laste huvitatust.

Pentatooniline helikeel on eelkooliealistele lastele sobivaim. Liikumine muusika saatel, tantsimine ja ringmängud äratavad kujutluspilte ja erinevaid tundeid. Samas mõjub rütmiline liikumine erinevates tempodes kas laulude, liisusalmide jne saatel alati lastele korrastavalt,

toetab keha, mootorika ja aju arengut. Elamus vaikusest ja kuulamismängud on vahendid laste tähelepanu ning keskendumisvõime äratamiseks.

4.6.4. ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE TULEMUSEL 6-7-AASTANE LAPS:

- laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
- laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii teistega koos kui üksi;
- suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata;
- eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
- eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- mängib õpitud lauludele ja muusikapaladele lihtsaid kaasmänge;
- mängib lastepillidel;
- liigub vastavalt muusika meeleolule;
- väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

4.7. VALDKOND LIIKUMINE

4.7.1. ÕPPE – JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGIKS ON, ET LAPS:

- tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

4.7.2. VALDKONNA SISU

- tants ja rütmika;
- liikumismängud;
- liikumisohutuse alased teadmised.

4.7.3. NÕUDED PEDAGOOGILE:

- olla lastele eeskujuks enda liigutustega, mis on mõttekad, rahulikud ja üheselt mõistetavad;

- muretseda koos lapsevanematega rühmaruumi ja mänguväljakule võimalikult mitmekesiseid laste liikumist arendavaid vahendeid;
- innustada lapsi läbi eeskuju tegutsema, osata vajadusel suunata mõtteka kehalise tegevuse juurde.

Laps hakkab tegutsedes ümbritsevat maailma tundma õppima. Liikumine on lapse tervise ja heaolutunde alus. Aktiivne liikumine nii looduses kui vabamängus soodustab aju arengut ning õpivõimet ja ärgitab loovust. Ümbritsevad meeleolud tungivad väikelapsel läbi kogu keha ja jätvavad sinna jälje, seepärast on turvatunne ja rõõm lapsele mängudes hädavajalik normaalseks arenguks.

Liikumisest selle eri vormides koosneb kogu lasteaiapäev. Omavahelistes mängudes on lapsed aktiivsed ja tegutsevad suure entusiasmiga - just selliseid olukordi tuleb rühmas soodustada. Lapsi, kelle mänguoskused vajavad arendamist, tuleb õpetada. Tasakaalu, keskendumisvõimet, osavust, jõudu, koordineerimist, kiiret reageerimist, julgust jne saab pidevalt õues erinevate turnimisriistade peal arendada, samuti looduses turnides. Spordivahendeid (pallid, hüpitsad, hularõngad jne) saab õpetaja erinevates mängudes kasutada ja samuti mängivad lapsed nendega omavahel. Kindlaid arendavaid liikumisi nagu roomamine, tagurpidikõnd, hüplemine jms kasutab pedagoog teadlikult erinevates mängudes. Peenmotoorikat, mis on otseses seoses aju arenguga, arendavad kõik käelised tegevused (käsitöö, maalimine, voolimine, meisterdamine jne), tööd, mida tehakse (aiatöö, küpsetamine, riivimine, lõikamine jne) ja mängulised salmid, laulud koos rütmiliste sõrmede liigutustega. Laste peenmotoorika pidev teadlik arendamine on waldorflasteaias üks prioriteete. Töötamine koos täiskasvanutega igapäevatoimingutes on samuti kehalist pingutust ja teatud vilumust nõudev tegutsemine. Riisumine, kaevamine, lauakatmine, vaibakloppimine jne - kõik need tegevused nõuavad jõudu, osavust ja püsivust.

Ühistöodes arenevad ka laste sotsiaalsed oskused. Liikumismängudel on kasvatuslik mõju. Mängides omandavad lapsed kõlbelisi põhimõtteid, õpivad hindama oma oskusi, võimeid ja arvestama kaaslasega. Lapsed kogevad erinevaid emotsioone, õpivad neid valitsema.

4.7.4. ÕPPE – JA KASVATUSTEgevuse tulemusel 6-7-aastane laps:

- keskendub sihipärastele kehalistele tegevustele;
- peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;

- sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- sooritab liikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
- säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
- mängides liikumismänge liigub üheaegselt kaaslastega
- liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- mängib erinevaid pallimänge;
- matkib täiskasvanut igasuguse füüsilise liikumise sooritamisel;
- kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (kelgid, pakud, kärud, autod, rõngad jne);
- peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
- tunneb rõõmu igasugusest füüsilisest tegevusest;
- nimetab erinevaid spordialasid ja mõnda sportlast.

5. LAPSE ARENGU HINDAMINE

Lapse arengu jälgimine, analüüsimine ja hindamine on osa lasteaia igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka õpetajate poolt suunatud tegevustes. Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused.

Rühma õpetajad tutvustavad lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust lasteaias, andes tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest ning selgitades välja lapsevanema seisukohad ja ootused oma lapse arengu suhtes.

Lapse vastuvõtmisel lasteaeda täidab lapsevanem ankeedi lapse senise arengu ja harjumuste kohta. Lisaks ankeedile viivad rühmaõpetajad lapse vanematega kahe kalendrikuu jooksul, alates lapse lasteaias käima hakkamisest, täiendavalt läbi vestluse, millega püütakse jõuda lapse individuaalsuse sügavamale mõistmisele ja tema arengu toetamisele parimal moel.

Lapse arengu hindamisel kasutame kõige enam vaatlusmeetodit. Jälgime lapse kehalist, vaimset ja sotsiaalset arengut, sealhulgas kõlbelist ja esteetilist arengut.

Kehalise arengu hindamisel vaatleme eelkõige lapse üld- ja peenmotoorikat: koordinatsiooni, kõndi, rühti, tasakaalu, painduvust, täpsust, näo- ja sõrmelihaste kontrolli oskust ning jõudu ja vastupidavust.

Vaimse arengu hindamisel vaatleme psüühiliste protsesside ja kujutluste ning õppimise alusoskuste arengut. Suurt tähelepanu pöörame kõne arengule, jälgides kõne kujunemist, kasutamist, mõistmist ja sõnavara.

Sotsiaalse arengu hindamisel vaatleme lapse tegutsemist ja suhtlemist teiste laste ja täiskasvanutega.

Jälgime lapse tegevust, eelkõige mängu arengut, iseseisvust, toimetuleku oskust, samuti emotsioonide kontrollimise ja väljendamise oskust.

Lisaks vaatlusele kasutame lapse kunstilis-praktiliste tööde analüüsi. Joonistustes ja maalides väljendub see, kuidas laps teadvustab oma mina ja ennast maailmas.

Üks kord õppeaasta jooksul viime läbi individuaalsed arenguvestlused, milles osalevad võimaluse korral lapse mõlemad vanemad ning rühmaõpetaja. Lapse arengut kirjeldame lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arengut, positiivseid hoiakuid ja huvi. Lapse arengule hinnangu andmisel lähtume koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas välja toodud lapse arengu eeldatavatest tulemustest.

Arenguvestluse aluseks on vastav ankeet. Arenguvestluse kohta koostatakse protokoll, kuhu märgitakse vestluse toimumiskoht, osalejad ja olulisemad seisukohad, milleni üheskoos jõuti. Vajadusel sõnastatakse ka eesmärgid, milles lapse arengut järgmisena toetada.

6. LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED VANUSEGRUPITI

Lapse arengu eeldatavate tulemuste kirjeldamisel vanuste lõikes on lähtutud üldoskustest ja valdkondade eeldatavatest õppetulemustest.

6.1. KAHE-KOLMEAASTASED LAPSED

6.1.1. MÄNGUOSKUSED

- hakkab matkima nähtut ja kogetut;
- toob järk-järgult mängudesse uusi, üksteisele järgnevaid tegevusi;
- mängib teiste lastega kõrvuti, osaleb ühistegevustes lühiajaliselt;
- mängib teiste lastega lihtsamaid igapäevaseid olukordi ja tegevusi kajastavaid mängu.

6.1.2. TUNNETUS – JA ÕPIOSKUSED

- loob tegevuse kaudu seoseid kõnega;
- omandab uusi seoseid tegutsemise ja käelise tegevuse kaudu;
- suhtleb valdavalt 1-2-sõnaliste lausetega nii mängus kui igapäevategevustes;
- kasutab mitteverbaalseid suhtlusvahendeid (osutamine, miimika).

6.1.3. SOTSIAALSED JA ENESEKOHASED OSKUSED

- tahab olla iseseisev;
- paneb (vajadusel abiga) selga ja võtab seljast jope, kampsuni, sokid jm. Vajab abi nõopide, paelte, lukkude puhul;
- meeldetuletamisel tänab, palub, tervitab;
- küsib wc-sse, tuleb toime kõrvalise abiga;
- peseb ja kuivatab käsi ja nägu;
- teab oma nime;
- saab aru lihtsamatest rühma käitumise reeglitest;
- märkab ja lohutab haiget saanud sõpra.

6.1.4. MINA JA KESKKOND

- vastab õigesti küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk;
- oskab osutada oma kehaosadele (pea, käed, jalad jne);
- teab helkuri kasutamise vajalikkust;
- oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (sajab lund, vihma jne);
- oskab panna prügi nii ruumis kui looduses prügikasti;
- nimetab toiduaineid;
- oskab nimetada lille, puud;
- oskab näidata looma ja linnu kehaosi.

6.1.4. KEEL JA KÕNE

- on omandanud põhilise osa keele häälikutest ja grammatilisest struktuurist, kõneleb seostatult, kasutades keele grammatilisi vorme;
- osaleb dialoogis;
- oskab vastata küsimustele: kus? mida teeb?;

- loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust;
- kommenteerib enda ja/või kaaslase tegevust 1-2 lausega.

6.1.5. EESTI KEEL KUI TEINE KEEL

- mõistab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja püüab neid ise kasutada;
- mõistab lihtsamaid eestikeelseid korraldusi.

6.1.6. MATEMAATIKA

- asetab esemeid sisse, peale, alla ja kõrvale;
- rühmitab esemeid ühe tunnuse (värv, kuju, suurus) alusel hulgaks;
- näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur – väike, peenike – paks, pikk – lühike).

6.1.7. KUNST

- hoiab rasvakriiti, pliiatsit pöidla ja sõrmega, mitte rusikaga;
- kasutab mitmesuguseid töövahendeid: pintsel, pliiats, kriit, jm;
- veeretab, mudib ja venitab savi ning plastiliini;
- leiab samasuguse vormi ja värviga eseme.

6.1.8. MUUSIKA

- suudab lühikest aega kuulata muusikapala;
- oskab muusika saatel sooritada matkivaid liigutusi;
- liigub koos õpetajaga vastavalt muusika iseloomule;
- püüab õpetajaga kaasa laulda;
- mängib lihtsamaid ringmänge;
- tunneb huvi pillide vastu.

6.1.9. LIIKUMINE

- kõnnib trepist üles ja alla;
- viskab palli;
- kõnnib üle takistuse;
- roomab koordineeritult käte-ja jalgade abiga;
- teeb harjutusi ettenäitamise järgi ühises tempos õpetaja ja kaaslastega;
- matkab õpetaja ja lapsevanemaga;

- mängib kaasa 1-2 reeglina kõnni- ja jooksumänge.

6.2. NELJA-AASTASED LAPSED

6.2.1. MÄNGUOSKUSED

- mängib sageli koos 2-3 lapsega;
- mängides jagab mänguasju ja kooskõlastab mängutegevusi;
- laps tunneb rõõmu mängust ja on suuteline mängule keskendumata;
- järgib mängureegleid ja suudab tuttavate mängude reegleid kaaslastele seletada;
- suudab mängu käigus probleeme lahendada ja kokkuleppeid sõlmida;
- tunneb võidust rõõmu ja suudab juba ka kaotusevalu taluda.

6.2.2. TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED

- suudab osaleda rühma ühistööde teostamises;
- järgib lihtsaid reegleid;
- plaanib minakeskse kõne abil tegevust ja lahendab probleeme;
- saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest;
- räägib esemetest, mis pole kohal ja olukordadest, mis toimusid minevikus;
- fantaseerib.

6.2.3. SOTSIAALSED JA ENESEKOHASED OSKUSED

- paneb jalanõud ise õigesti jalga;
- tuleb toime riietumisega, vajadusel palub abi;
- lõpetab ebasobiva käitumise ühe meeldetuletuse peale;
- palub ja tänab, kasutades sõnu “palun”, “tänan”, “aitäh”;
- tahab olla iseseisev;
- peseb ja kuivatab käsi ilma abita;
- tuleb toime tualetis, vajadusel julgeb abi paluda;
- korrastab vajadusel mängu ja töökoha;

- räägib tunnetest, väljendab oma seisukohti ja mõtteid;
- püüab vahel teisi abistada ja lohutada;
- naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust;
- aktsepteerib reegleid, muutusi.

6.2.4. MINA JA KESKKOND

- nimetab kohti ja esemeid, mis võivad olla ohtlikud;
- teab aastaegadega kaasnevaid muutusi;
- teab, et inimene saab talvel linde ja loomi aidata;
- teab valgusfooride tulede süttimise järjekorda ja teab nende tähendusi;
- teab sebra tähendust;
- teab eriotstarbeliste sõidukite (kiirabi, politsei, tuletõrje) ülesandeid;
- eristab ja nimetab ööd ja päeva.

6.2.5. KEEL JA KÕNE

- oskab öelda oma täisnime;
- kasutab 3-5 sõnalisi lauseid;
- jutustab kahe-kolme lausungiga lihtsa jutukese läbielatud või nähtud sündmusest;
- mõistab täiskasvanu poolt jutustatud teksti;
- mõistab ja kasutab lihtsamaid üld- ja liiginimetusi (loomad, sõidukid jne).

6.2.6. EESTI KEEL KUI TEINE KEEL

- kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist, mõistab lihtsamaid väljendeid;
- kasutab õpitud viisakusväljendeid;
- teab peast eestikeelset laulu või luuletust.

6.2.7. MATEMAATIKA

- määrab enda asukoha teiste laste seas (all, peal, ees, sees, taga);
- määrab paremat ja vasakut poolt;
- saab aru võrdlusastmest (ilus, ilusam, kõige ilusam; suur, suurem, kõige suurem);

- sorteerib esemeid rühmadesse ühe tunnuse järgi (värv, kuju, suurus);
- nimetab ringi, ruutu, näeb ja leiab sarnaseid kujundeid ümbritsevast;
- loendab viie piires ja tunneb arvude rida viieni.

6.2.8. KUNST

- kleebib detaile, kujundeid;
- rebib paberist ribasid;
- hoiab pliiatsit, kriiti, pintslit õigesti käes;
- kasutab kattevärve kogu pinna katmiseks, võtab pintslile soovitud koguse värvi ja loputab pintslit enne järgmise värvi võtmist;
- käsitseb iseseisvalt voolimismaterjali, veeretab kuule, vorstikesi, pätse;
- nimetab ja tunneb põhivärve.

6.2.9. MUUSIKA

- oskab kasutada löökpille: kõristid, kõlapulgad, tamburiin jms;
- laulab vabalt voolava häälega;
- alustab, lõpetab laulu teistega üheaegselt;
- liigub vastavalt muusika iseloomule;
- liigub ringis üksi, paaris;
- kasutab lihtsaid tantsuelemente (galopp, sulghüpped);
- kordab liisusalme ja luuletusi;
- osaleb meelsasti laulumängudes.

6.2.10. LIIKUMINE

- osaleb meelsasti sõrmemängudes;
- kõnnib tasakaalupingil;
- ronib varbseinal vahelduva sammuga;
- viskab palli paaris;
- hüppab paigalt kaugust;
- teeb kukerpalli;

- sooritab koordineerimise, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi.

6.3. VIIEAASTASED LAPSED

6.3.1. MÄNGUOSKUSED

- arvestab mängureegleid ühistes mängudes;
- mängib rollimänge, kooskõlastab oma tegevust teiste laste tegevusega, kasutab erinevat rollisuhetlust;
- osaleb erinevates mänguliikides;
- tunneb võidust rõõmu ja suudab taluda kaotusevalu;
- algatab ise mängu ja arendab mängu edasi;
- kasutab mängus loovalt erinevaid vahendeid.

6.3.2. TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED

- plaanib oma tegevusi, seab eesmärgid, üritab alustatud tegevust ka lõpetada;
- räägib olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus;
- keskendub huvipakkuvale tegevusele juba 20-30 minutit;
- korrigeerib oma käitumist ja tegevusi, oskab reegleid selgitada.

6.3.3. SOTSIAALSED JA ENESEKOHASED OSKUSED

- tuleb toime riietumisega: nõõbid, lukud;
- söömisel kasutab õigeid söögiriistu sõltuvalt toidust;
- arvestab elementaarseid viisakusreegleid, palub andeks;
- oskab avalikus kohas käituda;
- oskab teha eakaaslastega koostööd;
- tunnustab nii enda kui teiste edu;
- on omandanud peamised hügieenireeglid ja korraharjumused, tuleb abita toime tualetis;
- sööb kiirustamata;
- mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid;
- oskab ja julgeb väljendada tundeid.

6.3.4. MINA JA KESKKOND

- teab oma täisnime, vanemate ja õdede-vendade nimesid ning elukohta;
- teab oma rahvust, oma keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid;
- oskab hoida puhtust looduses;
- nimetab tervist hoidvaid tegevusi;
- selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna ning tundmatuid asju ei puutu;
- oskab nimetada kõiki aastaaegu ning neid iseloomustada;
- teab, kuidas sõiduteed ületada;
- teab lapse jaoks vajalike liiklusmärkide tähendust;
- loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid;
- oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad.

6.3.5. KEEL JA KÕNE

- hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- moodustab grammatiliselt õigeid lauseid;
- suudab määrata hääliku olemasolu sõnas;
- jutustab pildi, kuuldud teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;
- tunneb ja kirjutab mõningaid tähti ja kirjutab oma nime;
- teab peast liisusalme ja luuletusi.

6.3.6. EESTI KEEL KUI TEINE KEEL

- kasutab õpitud sõnu esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks;
- oskab koostada lihtsamaid lauseid;
- oskab peast eestikeelseid laule, luuletusi, liisusalme.

6.3.7. MATEMAATIKA

- järjestab esemeid suuruse, pikkuse, laiuse, kõrguse järgi;
- oskab näha ja nimetada 3-5 eseme ühist tunnust;
- oskab kasutada ajamõisteid (eile, täna, homme);
- nimetab vähemalt 8 värvust;

- näeb ja oskab kirjeldada ruudu ja ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast;
- võrdleb esemete hulki ning otsustab, mida on rohkem kui, vähem kui;
- loendab 10-ni ja tunneb arvude rida 10-ni.

6.3.8. KUNST

- joonistab mitme kuu vältel samu pilte (korduselement toetab eeterkeha);
- joonistamisel muutub pildifaktuur tihedamaks;
- joonistab sakkidega pilte (nt kroon, loss) seoses hammastevahetusega;
- joonistab pea, keha ja jäsemetega inimesi ebaproportsionaalselt;
- jutustab maalimise ja voolimise juures oma fantaasiatest;
- muudab voolimismaterjali kuju seda pigistades ja vajutades;
- kasutab maalides vahendeid sihipäraselt, oskab koristada oma töökohta.

6.3.9. MUUSIKA

- suudab laulda laulu ja teha lauluga seotud liigutusi samaaegselt;
- mängib rütmisaateid lastelauludele;
- teab peast mitmeid laste- ja rahvalaule.

6.3.10. LIIKUMINE

- kasutab põhiliikumisi aktiivses kehalises tegevuses ja mängudes;
- valitseb oma keha ning sooritab tasakaalu, painduvust, osavust arendavaid harjutusi;
- seisab ja hüppab ühel jalal, kõnnib päkal, kannal, jala sise- ja välisküljel;
- mängib mitme rolliga liikumismänge;
- õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise;
- kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt;
- oskab liikumises kasutada raskemaid elemente: ees ja külgalopp, hüpaksamm;

7. ÕPPEKAVA MUUTMISE JA UUENDAMISE KORD

- 1) Õppekava täiendamine ja uuendamine toimub üks kord aastas õppeaasta lõpul.
- 2) Ettepanekud õppekava täiustamiseks arutatakse läbi pedagoogilises kolleegiumis.

3) Õppekava muudatused kinnitab koolipidaja.